

Jazyk a slovo (LOGOS)

Patočka někdy volil formulace bez náležitého zdůvodnění, takřka jako by chtěl určitou myšlenku čtenáři nebo posluchači sugerovat. Jako příklad uvedu místo v *Negativním platonismu* (1990, s. 35), kde čteme: „Ale máme-li v jazyce prostředek, jak se usídlit v předmětném jsoucnu, jak v něm vymezit doménu zvládnutých a předvídatelných věcí, je to ovšem díky ...“. Čtenář je ovšem podněcován k soustředění na něco jiného, takže mu jakoby okrajová poznámka snadno unikne. Ale můžeme bez pozornosti přejít formulaci, že máme v jazyce „prospědek, jak se usídlit v předmětném jsoucnu“? Není to spíš právě naopak, že svět jazyka, světa slova je tu proto, abychom „jsoucnum“ (a nejen předmětným!) našli a dali místo ve světě zcela jiném, novém, snad dokonce v jistém smyslu „rozlehlejší“ a „strukturovanější“, totiž ve světě jazyka, slova, LOGU? Je to vůbec přiměřené mluvit o jazyce (a natož řeči, LOGU) jako o nějakém prostředku či nástroji? Není tomu právě naopak, že jednotlivé slovo má smysl jen v kontextu, tedy vposledu v jazyce, a že ten který jazyk má smysl jen ve světě Slova, které není součástí žádného (živého, mrtvého ani umělého) jazyka, ve světě LOGU? – Ovšem ještě daleko důsažnější je ona formulace o „usídlení v předmětném jsoucnu“, což by nás pochopitelně vedlo jiným směrem, tj. odvádělo by nás od problému jazyka a od problému LOGU (což můžeme překládat jako „řeč“, i když by to asi také bylo trochu matoucí). „Svět předmětných jsoucen“ není žádná „skutečnost“, je to svět našich (i když sdílených) konstrukcí. A v takovém konstruovaném světě by nebylo radno se zabydlovat a dokonce usídlit, zejména tu hrozí nebezpečí pro nás samé jakožto subjekty (a tedy ne-předměty). Avšak nejen to: je tu zásadní nebezpečí, že ztratíme svůj „domov“ ve skutečném světě, že narušíme a zproblematicujeme své osobní vztahy k druhým a ke společnosti vůbec, ke světu lidí a k lidskosti, k „člověčenství“. A ovšem tím i k samotnému jazyku, k řeči – a k LOGU.

(Písek, 150201-1.)